

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาความรู้พื้นฐานด้านสุขภาพของแม่บ้านในชนบทสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้นำเสนอผลในรูปตารางประกอบการบรรยาย ดังนี้

1. สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง แจกแจงเป็นจำนวนและร้อยละ
2. ความรู้และการปฏิบัติแจกแจงเป็นจำนวนร้อยละ โดยแจกแจงความรู้จำแนกตามกลุ่มที่การปฏิบัติจัดว่า เข้าเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐานด้านสุขภาพและกลุ่มที่การปฏิบัติจัดว่า ไม่เข้าเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐานด้านสุขภาพ
3. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และการปฏิบัติ ทดสอบโดยใช้ค่า t

สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 2 สถานภาพของแม่บ้าน จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครอบครัว

สถานภาพของแม่บ้าน		จำนวน	ร้อยละ
<u>อายุ</u>			
15 - 19 ปี		12	4.3
20 - 24 ปี		52	18.8
25 - 29 ปี		44	15.9
30 - 34 ปี		53	19.1
35 ปีขึ้นไป		116	41.9
	รวม	277	100.0
<u>ระดับการศึกษา</u>			
ไม่สามารถอ่านออก เขียนได้		144	52.0
ประถมศึกษา		133	48.0
	รวม	277	100.0

สถานภาพของแม่บ้าน	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ		
กสิกรรม	209	75.5
แม่บ้าน	43	15.5
ค้าขาย	15	5.4
รับจ้าง	10	3.6
รวม	277	100.0
รายได้ของครอบครัวต่อเดือน		
ต่ำกว่า 1,500 บาท	170	61.4
1,500 - 3,500 บาท	103	37.2
3,501 บาทขึ้นไป	4	1.4
รวม	277	100.0

จากตารางที่ ๕ พบว่า แม่บ้านอายุ 35 ปีขึ้นไป มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.9 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 20-24 ปี 25-29 ปี และ 30-34 ปี ในอัตราที่ใกล้เคียงกัน

ระดับการศึกษา พบว่า แม่บ้านที่ไม่รู้หนังสือมีอัตราใกล้เคียงกับแม่บ้านที่เรียนหนังสือระดับประถมศึกษา

อาชีพ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพกสิกรรม คิดเป็นร้อยละ 75.5

รายได้ของครอบครัว พบว่า แม่บ้านร้อยละ 61.4 ครอบครัวมีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 1,500 บาท ร้อยละ 37.2 มีรายได้อยู่ระหว่าง 1,500 - 3,500 บาทต่อเดือน

ความรู้และการปฏิบัติด้านสุขภาพ

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัย ได้ศึกษาความรู้ในการปฏิบัติด้านสุขภาพ โดยใช้เกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ด้านสุขภาพ ซึ่งมีทั้งหมด 14 ข้อ ตามรายละเอียดของผลการศึกษาจากแนกแต่ละข้อ ดังนี้

1. การเฝ้าระวังภาวะโภชนาการในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี (จปฐ. ข้อ 1)

1.1 จากการศึกษาข้อมูลด้านการเฝ้าระวังภาวะโภชนาการ ของ 277 ครอบครัว พบว่าครอบครัวที่มีอายุต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 182 ครอบครัว ได้รับการชั่งน้ำหนัก

ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมาและมีบันทึกของการชั่ง 86 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 47.3 ซึ่งในจำนวนเด็กที่ได้รับการชั่งน้ำหนักนี้ (86 ครอบครัว) เมื่อประเมินภาวะการขาดสารอาหารแล้ว พบว่า ไม่ขาดสารอาหารในระดับที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (เกรด 2,3) จำนวน 78 ครอบครัว (ร้อยละ 90.7) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จัดว่าเป็นการปฏิบัติเข้าเกณฑ์ จปฐ. ข้อ 1 สำหรับครอบครัวที่เด็กไม่ได้รับการชั่งน้ำหนักหรือไม่มีบันทึกของการชั่ง จำนวน 96 ครอบครัวนั้น เด็กไม่ได้รับการประเมินภาวะการขาดสารอาหาร เนื่องจากไม่มีข้อมูลของน้ำหนักเด็กที่ผู้วิจัยจะนำมาศึกษาได้

1.2 ความรู้เกี่ยวกับการเฝ้าระวังภาวะโภชนาการเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ของแม่บ้านที่เด็กในปกครอง ได้รับการชั่งน้ำหนักและมีบันทึกการชั่งจำนวนทั้งสิ้น 86 ครอบครัว จำแนกตามกลุ่มที่ปฏิบัติเข้าเกณฑ์และไม่เข้าเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน มีรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของการตอบความรู้เรื่องการเฝ้าระวังภาวะโภชนาการเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี (จปฐ. ข้อ 3) จำแนกตามการปฏิบัติ

การปฏิบัติ	เข้าเกณฑ์		ไม่เข้าเกณฑ์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้						
<u>วิธีที่ดีและเหมาะสมในการเฝ้าระวังภาวะโภชนาการ เด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี</u>						
ชั่งน้ำหนัก เทียบกับอายุ	41	47.7	4	4.6	45	52.3
พิจารณาจากรูปร่างลักษณะ	28	32.6	4	4.7	32	37.2
ไม่ทราบ	6	7.0	0	0.0	6	7.0
วัดส่วนสูง เทียบกับอายุ	3	3.5	0	0.0	3	3.5
อื่น ๆ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
	รวม				86	100.0
<u>ระยะเวลาในการชั่งน้ำหนัก เด็ก</u>						
ทุก 3 เดือน	43	50.0	3	3.5	46	53.5
นาน ๆ ครั้ง	23	25.7	3	3.5	26	30.2
ไม่ทราบ	11	12.8	1	1.2	12	14.0
อื่น ๆ	1	1.2	1	1.2	2	2.3
	รวม				86	100.0

การปฏิบัติ	เข้าเกณฑ์		ไม่เข้าเกณฑ์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้						
<u>ข้อเสียของการไม่ซึ้งน้ำหนักเด็ก</u>						
ไม่ทราบ	44	51.2	3	3.5	47	54.7
เด็กขาดสารอาหารโดย ผู้เลี้ยงดูไม่ทราบ	34	39.5	5	5.8	39	45.3
อื่น ๆ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
			รวม		86	100.0
<u>ประเภทของอาหารที่ทำให้เด็กมี การเจริญเติบโตและสุขภาพ แข็งแรง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</u>						
โปรตีน (N = 86)	78	90.7	8	9.3	86	100.0
คาร์โบไฮเดรต (N = 86)	77	89.5	8	9.3	85	98.8
วิตามินและแร่ธาตุ (N=86)	67	77.9	7	8.1	74	86.0
ไขมัน (N = 86)	21	24.4	1	1.2	22	25.6
ไม่ทราบ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
อื่น ๆ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
<u>ข้อควรปฏิบัติในการล้างเนื้อสัตว์ และผัก เพื่อถนอมคุณค่าของอาหาร</u>						
ล้างก่อนหั่น	60	69.8	5	5.8	65	75.6
หั่นก่อนล้าง	18	20.9	3	3.5	21	24.4
หั่นแล้วแช่น้ำทิ้งไว้	0	0.0	0	0.0	0	0.0
ไม่ทราบ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
อื่น ๆ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
			รวม		86	100.0
<u>ข้อควรปฏิบัติในการทำความสะอาด สะอากเมล็ดข้าว</u>						
ชาวหรือทำความสะอาด เบา ๆ หลาย ๆ ครั้ง	53	61.6	5	5.8	58	67.4
ชาวหรือทำความสะอาด แรง ๆ	23	26.7	3	3.5	26	30.2

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การปฏิบัติ	เข้าเกณฑ์		ไม่เข้าเกณฑ์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้						
ชาวหรือท่าความสะอาด						
เบา ๆ ครั้งเดียว	2	2.4	0	0.0	2	2.4
อื่น ๆ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
					รวม	86 100.0
ประโยชน์ของอาหารที่ใช้						
บริโภค (ตอบได้มากกว่า						
1 ข้อ)						
ทำให้ร่างกายเจริญเติบโต						
(N = 86)	88	77.9	7	8.1	74	86.0
ช่วยให้สดชื่นไม่เจ็บป่วย						
บ่อย ๆ และไม่ท้องผูก						
(N = 86)	39	45.3	6	7.0	45	52.3
มีแรงเคลื่อนไหวได้ ไม่						
อ่อนเพลีย (N = 86)	35	40.7	3	3.5	38	44.1
ไม่ทราบ (N = 86)	1	1.2	0	0.0	1	1.2
อื่น ๆ	0	0.0	0	0.0	0	0.0

จากตารางที่ 3 พบว่า วิธีเฝ้าระวังภาวะโภชนาการเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี แม่บ้านทั้งกลุ่มที่ปฏิบัติ เข้าเกณฑ์และไม่เข้าเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน ตอบ ชั่งน้ำหนักเทียบกับอายุ คิดเป็นร้อยละ 52.3 ตอบพิจารณาจากรูปร่างลักษณะ คิดเป็นร้อยละ 37.2

เรื่องระยะเวลาในการชั่งน้ำหนัก แม่บ้านตอบชั่งทุก 3 เดือน คิดเป็นร้อยละ 53.5 ตอบนาน ๆ ครั้ง และไม่ทราบ รวมคิดเป็นร้อยละ 34.2

เรื่องข้อเสียของการไม่ชั่งน้ำหนัก แม่บ้านตอบเด็กอาจขาดสารอาหารโดยผู้เลี้ยงดูไม่ทราบ คิดเป็นร้อยละ 45.3 ซึ่งน้อยกว่าแม่บ้านที่ไม่ทราบข้อเสีย มีถึงร้อยละ 54.7

เรื่องประเภทของอาหารที่ทำให้เด็กมีการเจริญเติบโตและสุขภาพแข็งแรง แม่บ้านมากกว่าร้อยละ 80 ตอบโปรตีน คาร์โบไฮเดรต วิตามินและแร่ธาตุ

เรื่องข้อควรปฏิบัติในการล้างเนื้อสัตว์และผัก แม่บ้านส่วนใหญ่ตอบล้างก่อนหั่น

คิดเป็นร้อยละ 75.6

เรื่องข้อควรปฏิบัติในการทำความสะอาดเมล็ดข้าว แม่บ้านส่วนน้อยที่ตอบว่าหรือทำความสะอาดเบา ๆ ครั้งเดียว คิดเป็นร้อยละ 2.4 เท่านั้น

เรื่องประโยชน์ของอาหารที่ใช้บริโภค แม่บ้านมากกว่าร้อยละ 50 ตอบทำให้ร่างกายเจริญเติบโต ช่วยให้อุณหภูมิในร่างกายอบอุ่น และไม่ต้องผูก

2. การเฝ้าระวังภาวะโภชนาการ ในเด็กอายุ 5-14 ปี (จปฐ. ข้อ 2)

2.1 จากการศึกษาข้อมูลด้านการเฝ้าระวังภาวะโภชนาการ ของ 277 ครอบครัว พบครอบครัวที่มีเด็กอายุ 5-14 ปี มีจำนวน 151 ครอบครัว เมื่อผู้วิจัยทำการชั่งน้ำหนักเด็ก เทียบกับมาตรฐานน้ำหนักของเด็กนักเรียนไทย ของกองอนามัยโรงเรียน กระทรวงสาธารณสุข พบว่า ครอบครัวที่เด็กในความปกครองทุกคนน้ำหนักได้มาตรฐาน 129 ครอบครัว (ร้อยละ 85.4) ซึ่งการวิจัยครั้งนี้จัดว่าเป็นการปฏิบัติเข้าเกณฑ์ จปฐ. ข้อ 2

2.2 ความรู้เกี่ยวกับการเฝ้าระวังภาวะโภชนาการเด็กอายุ 5-14 ปี ของแม่บ้านที่การปฏิบัติเข้าเกณฑ์และไม่เข้าเกณฑ์ ความจำเป็นพื้นฐานมีรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของการตอบความรู้เกี่ยวกับการเฝ้าระวังภาวะโภชนาการเด็กอายุ 5-14 ปี (จปฐ. ข้อ 2) จำแนกตามการปฏิบัติ

การปฏิบัติ	เข้าเกณฑ์		ไม่เข้าเกณฑ์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
<u>ในช่วงเด็กอายุ 5-14 ปี ความรับผิดชอบในเรื่องความเพียงพอของปริมาณอาหารเป็นของผู้ใด</u>						
พ่อแม่	129	85.4	22	14.6	151	100.0
ตัวเด็ก	0	0.0	0	0.0	0	0.0
อื่น ๆ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
			รวม		151	100.0
<u>ประเภทของอาหารที่ทำให้เด็กมีการเจริญเติบโตและสุขภาพแข็งแรง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</u>						
โปรตีน (N = 151)	128	84.8	22	14.6	150	99.3

ตารางที่ 4 (ต่อ)

การปฏิบัติ	เข้าเกณฑ์		ไม่เข้าเกณฑ์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้						
คาร์โบไฮเดรต (N=151)	122	80.8	21	13.9	143	94.7
วิตามินและแร่ธาตุ (N = 151)	109	72.2	20	13.2	129	85.4
ไขมัน (N = 151)	19	12.6	1	0.7	20	13.2
ไม่ทราบ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
อื่น ๆ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
<u>ข้อควรปฏิบัติในการล้างเนื้อและ</u>						
<u>ผัก เพื่อถนอมคุณค่าของอาหาร</u>						
ล้างก่อนหั่น	97	64.2	18	11.9	115	76.1
หั่นก่อนล้าง	31	20.5	4	2.5	35	23.2
ไม่ทราบ	1	0.7	0	0.0	0	0.7
หั่นแล้วแช่น้ำทิ้งไว้	0	0.0	0	0.0	0	0.0
อื่น ๆ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
รวม					151	100.0
<u>การทำความสะอาดเมล็ดข้าว</u>						
ข้าวหรือทำความสะอาด เบา ๆ หลาย ๆ ครั้ง	78	51.7	19	12.6	97	64.3
ข้าวหรือทำความสะอาด แรง ๆ	41	27.7	3	1.9	44	29.1
ข้าวหรือทำความสะอาด เบา ๆ ครั้งเดียว	10	6.6	0	0.0	10	6.6
อื่น ๆ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
รวม					151	100.0

ตารางที่ 4 (ต่อ)

การปฏิบัติ	เข้าเกณฑ์		ไม่เข้าเกณฑ์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้						
ประโยชน์ของอาหารที่ใช้บริโภค (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)						
ทำให้ร่างกายเจริญเติบโต (N = 151)	111	73.5	18	11.9	129	85.4
ช่วยให้สดชื่นไม่เจ็บป่วยบ่อย บ่อย และไม่ท้องผูก (N = 151)	69	45.7	9	6.0	78	51.7
มีแรงเคลื่อนไหวได้ ไม่อ่อนเพลีย (N = 151)	45	29.8	5	3.3	50	33.1
ไม่ทราบ	2	1.4	1	0.7	3	2.1
อื่น ๆ	0	0.0	0	0.0	0	0.0

จากตารางที่ 4 พบว่า แม่บ้านร้อยละ 100 ตอบว่าพ่อแม่เป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องความเพียงพอปริมาณอาหารในเด็กอายุ 5-14 ปี

เรื่องประเภทอาหารที่ทำให้เด็กวัยนี้มีการเจริญเติบโตและสุขภาพแข็งแรง แม่บ้าน ร้อยละ 85 ขึ้นไป ตอบโปรตีน คาร์โบไฮเดรต วิตามินและแร่ธาตุ

เรื่องข้อควรปฏิบัติในการล้างเนื้อและผัก แม่บ้านส่วนใหญ่ตอบล้างก่อนหั่น คิดเป็นร้อยละ 76.1

เรื่องการทำความสะอาดเมล็ดข้าว แม่บ้านส่วนน้อยตอบ ซาวหรือทำความสะอาดเบา ๆ ครั้งเดียว คิดเป็นร้อยละ 6.6 เท่านั้น

เรื่องประโยชน์ของอาหารที่ใช้บริโภค แม่บ้านมากกว่าร้อยละ 50 ตอบ ทำให้ร่างกายเจริญเติบโต ช่วยให้สดชื่น ไม่เจ็บป่วยบ่อย ๆ และไม่ท้องผูก

3. การเฝ้าระวังภาวะโภชนาการในหญิงตั้งครรภ์ (จปฐ. ข้อ 3)

3.1 จากการศึกษาเฉพาะแม่บ้านที่มีบุตรเกิดในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา จำนวน 66 ครอบครัว พบว่าเด็กแรกเกิดน้ำหนัก 3 กิโลกรัมขึ้นไป ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ จัดว่า การปฏิบัติเข้าเกณฑ์ จปฐ. ข้อ 3 มีจำนวน 48 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 72.7 ส่วนเด็กของครอบครัวอีก 18 ครอบครัว น้ำหนักไม่เข้าเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 27.3

3.2 ความรู้ของแม่บ้านเกี่ยวกับการเฝ้าระวังภาวะโภชนาการ ในหญิงตั้งครรภ์ ที่เด็กแรกเกิดน้ำหนักเข้าเกณฑ์ และไม่เข้าเกณฑ์มีรายละเอียดในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของการตอบความรู้เกี่ยวกับการเฝ้าระวังภาวะโภชนาการ ในหญิงตั้งครรภ์ (จปฐ.) จำแนกตามการปฏิบัติ

การปฏิบัติ	เข้าเกณฑ์		ไม่เข้าเกณฑ์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้						
น้ำหนักเด็กที่ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ปกติ						
3 กิโลกรัมขึ้นไป	0	0.0	1	1.5	1	1.5
มากกว่า 2 กิโลกรัม แต่น้อยกว่า 3 กิโลกรัม	20	30.0	6	9.1	26	39.4
ไม่ทราบ	3	4.5	3	4.6	6	9.1
น้อยกว่า 2 กิโลกรัม	0	0.0	1	1.5	1	1.5
			รวม		66	100.0
หญิงตั้งครรภ์ควรกินอาหารอย่างไร เด็กที่เกิดมาจึงจะมีน้ำหนักตัวอยู่ในเกณฑ์ปกติ						
กินอาหารปริมาณน้อยกว่าปกติ	12	18.2	10	15.2	22	33.4
กินอาหารปริมาณปกติ	19	28.8	3	4.5	22	33.3
กินอาหารปริมาณมากกว่าปกติ	17	25.7	4	6.1	21	31.9
ไม่ทราบ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
			รวม		66	100.0
ประเภทของอาหารที่จำเป็นสำหรับความสมบูรณ์แข็งแรงหญิงมีครรภ์และเด็กในครรภ์						
โปรตีน (N = 66)	45	17.3	14	21.2	59	89.4
ไขมัน (N = 66)	37	56.0	14	21.2	51	77.2
คาร์โบไฮเดรต (N = 66)	14	21.2	6	9.1	20	30.3
วิตามินและแร่ธาตุ (N = 66)	1	1.5	1	1.5	2	3.0
ไม่ทราบ	0	0.0	0	0.0	0	0.0

ตารางที่ 5 (ต่อ)

การปฏิบัติ	เข้าเกณฑ์		ไม่เข้าเกณฑ์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้						
ชนิดของอาหารที่ควรบริโภคในหึ่ง มีครรภ์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)						
ชา กาแฟ บุหรี่ (N=66)	43	65.2	13	19.7	58	84.9
อาหารรสจัดของหมักดอง	23	34.8	10	15.2	33	50.0
อื่น ๆ (N=66)	4	6.1	3	4.5	7	10.6
เนื้อสัตว์บางชนิด (N=66)	1	1.5	0	0.0	1	1.5
เนื้อสัตว์ทุกชนิด (N=66)	1	1.5	0	0.0	1	1.5
ไข่ (N=66)	1	1.5	0	0.0	1	1.5
นม	1	1.5	0	0.0	1	1.5
ผลต่อสุขภาพเด็กที่เกิดจากหึ่ง มีครรภ์ได้รับอาหารที่มีประ โยชน์ ในปริมาณน้อย						
น้ำหนักน้อยกว่าปกติ	44	66.7	14	21.2	58	87.8
ไม่มีผลต่อเด็ก	1	1.5	3	4.6	4	6.1
ไม่ทราบ	3	4.5	1	1.5	4	6.1
อื่น ๆ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
			รวม		66	100.0
ผลต่อสุขภาพของ เด็กที่คลอดออก มาน้ำหนักตัวน้อยกว่าปกติ						
สุขภาพไม่สมบูรณ์ (ไม่แข็งแรง เจ็บป่วยบ่อย เลี้ยงยาก ตายง่าย)	38	57.6	7	10.7	46	68.3
ผอม	9	13.6	9	13.6	18	27.2
ไม่ทราบ	1	1.5	2	3.0	3	4.5
อื่น	0	0.0	0	0.0	0	0.0
			รวม		66	100.0

จากตารางที่ 5 พบว่า เรื่อง น้ำหนักเด็กแรกเกิดที่ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ปกติ ร้อยละ 50 ของแม่บ้าน คอบ 3 กิโลกรัมขึ้นไป อีกร้อยละ 50 คอบ น้อยกว่า 3 กิโลกรัม และไม่ทราบ

เรื่อง ปริมาณอาหารสำหรับหญิงมีครรภ์ปริโกล เพื่อให้เด็กที่เกิดมีน้ำหนักอยู่ในเกณฑ์ปกติ แม่บ้านร้อยละ 31.9 เท่านั้น คอบ กินอาหารปริมาณมากกว่าปกติ นอกนั้นคอบ กินอาหารปริมาณปกติหรือน้อยกว่าปกติ

เรื่อง ปริมาณอาหารที่จำเป็นสำหรับหญิงมีครรภ์และเด็กในครรภ์ แม่บ้านคอบ โปรตีนและไขมัน คิดเป็นร้อยละ 89.4 และ 77.2 ตามลำดับ (ร้อยละ 3.0)

เรื่อง ชนิดของอาหารที่ควรบริโภคในหญิงมีครรภ์ แม่บ้านร้อยละ 84.9 คอบ งค ซา กาแพ บุหรี ร้อยละ 50 คอบ งคอาหารรสจัดของหมักคอง มีบ้างที่คอบ งคเนื้อ นม ไข่

เรื่อง ผลต่อเด็กที่เกิดจากหญิงมีครรภ์ได้รับอาหารที่มีประโยชน์ในปริมาณน้อย แม่บ้านส่วนใหญ่ คอบ เด็กที่เกิดมามีน้ำหนักน้อยกว่าปกติ (ร้อยละ 87.8) ส่วนเรื่องเด็กที่เกิดมามีน้ำหนัก ตัวน้อยกว่าปกติจะมีผลอย่างไรนั้น แม่บ้านร้อยละ 68.3 คอบ สุขภาพไม่สมบูรณ์

4. การสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมภายในบ้านและบริเวณบ้าน (จปฐ.ข้อ 5)

4.1 จากการศึกษาข้อมูลด้านการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมภายในบ้านและบริเวณบ้าน ของ 277 ครอบครัว พบว่า 69 ครอบครัว (ร้อยละ 24.9) จัดสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมถูกสุขลักษณะครบทุกกิจกรรมต่อไปนี้

- (1) มีการกำจัดขยะมูลฝอยให้สะอาด
- (2) เฉพาะบ้านที่เลี้ยงสัตว์มีการกำจัดหรือเก็บกวาดมูลสัตว์ในสะอาด
- (3) ไม่มีน้ำโสโครกขัง ฉေးแฉะ
- (4) มีฝาปิดภาชนะใส่น้ำดื่มทุกใบ
- (5) ไม่ปล่อยให้มีหลุมบ่อหรือทิ้งภาชนะไว้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุง
- (6) ภายในบ้านเก็บข้าวของให้เป็นระเบียบ
- (7) ในครัวมีการเก็บเครื่องมือเครื่องใช้ไว้เป็นระเบียบ
- (8) มีการเก็บอาหารไว้มิดชิด
- (9) มีการเก็บเครื่องมือไว้ใช้อย่างปลอดภัย
- (10) มีการเก็บยารักษาโรค ยาอันตราย หรือสารพิษไว้อย่างปลอดภัย

ครอบครัวที่จัดสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมครบทั้ง 10 กิจกรรมดังกล่าว การวิจัยครั้งนี้ จัดว่าเป็นการปฏิบัติเข้าเกณฑ์ จปฐ.ข้อ 5 ครอบครัวอื่น ๆ นอกนั้น พบว่า จัดสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมไม่ถูกสุขลักษณะ หรือถูกสุขลักษณะ ไม่ครบทุกกิจกรรม ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ จัดว่าเป็นการปฏิบัติไม่เข้าเกณฑ์ จปฐ. ข้อ 5 จำนวน 208 ครอบครัว (ร้อยละ 75.1)

4.2 ความรู้เกี่ยวกับการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมภายในบ้านและบริเวณบ้าน ของครอบครัวที่การปฏิบัติเข้าเกณฑ์และไม่เข้าเกณฑ์ จปฐ.ข้อ 5 มีรายละเอียดในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของการตอบความรู้เกี่ยวกับการสุขาภิบาลภายในบ้าน และบริเวณบ้าน

การปฏิบัติ	เข้าเกณฑ์		ไม่เข้าเกณฑ์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้						
<u>ผลของการไม่กำจัดขยะหรือมูลสัตว์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) เป็นแหล่งแพร่ของเชื้อโรค (N=277)</u>	54	15.9	175	63.2	229	82.9
ทำให้มีกลิ่นเหม็นสกปรก (N=277)	28	10.1	71	25.6	99	35.7
ไม่ทราบ (N=277)	1	0.4	4	1.5	5	1.9
อื่น ๆ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
<u>วิธีการกำจัดขยะ</u>						
เผา ผึ่ง หรือหมักทำปุ๋ย	67	24.2	199	71.8	266	96.0
ทิ้งไว้ใต้ถุนหรือนอกบ้าน	1	0.4	7	2.5	8	2.8
ทิ้งลงแม่น้ำลำคลอง หรือสระน้ำใกล้บ้าน	1	0.4	1	2.4	2	0.8
ไม่ทราบ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
อื่น ๆ	0	0.0	1	0.4	1	0.4
			รวม		277	100.0
<u>วิธีการกำจัดมูลสัตว์</u>						
เผา ผึ่ง หรือนำไปทำปุ๋ยทันที	67	24.2	191	69.0	258	93.1
กวาดกองไว้ใต้ถุนบ้าน	1	0.4	9	3.2	10	3.6
ปล่อยทิ้งไว้เฉย ๆ	1	0.4	7	2.5	8	2.9
ไม่ทราบ	0	0.0	1	0.4	1	0.4
อื่น ๆ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
					277	100.0

ตารางที่ 6 (ต่อ)

การปฏิบัติ	เข้าเกณฑ์		ไม่เข้าเกณฑ์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้						
ผลของน้ำโสโครกที่ขังเฉอะแฉะ อยู่บนพื้นดิน						
เป็นแหล่งเพาะพันธุ์หุงพาหะ นำโรค เช่น						
แมลงวัน หุง เชื้อโรค	59	21.3	170	61.4	229	82.7
สกปรก มีกลิ่นเหม็น	28	9.4	64	23.1	90	32.5
ไม่ทราบ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
อื่น ๆ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
วิธีการกำจัดน้ำโสโครก						
ทำร่องระบายน้ำลงบ่อซึม	58	20.9	152	54.9	210	75.8
ราดลงบนพื้นดินใต้ถุนบ้าน	9	3.2	46	16.8	55	19.9
ไม่ทราบ	1	0.4	6	2.2	7	2.5
อื่น ๆ	1	0.4	3	1.1	4	1.4
เททิ้งลงแม่น้ำลาคหลวง	0	0.0	1	0.4	1	0.4
			รวม		277	100.0
วิธีเก็บรักษาน้ำคั้น						
ใส่ภาชนะฝาปิดมิดชิด (ใส่ ชวค ใส่คุ่ม ใส่ถังที่มีฝาปิด หรือเก็บในตู้เย็น	68	24.5	208	75.1	276	99.6
ไม่ทราบ	1	0.4	0.0	0.0	0.0	0.0
ใส่ภาชนะไม่จำเป็นต้องมีฝา ปิด (ใส่ชวค ใส่ถัง ที่ไม่มี ฝาปิด)	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
อื่น ๆ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
			รวม		227	100.0

ตารางที่ 6 (ต่อ)

การปฏิบัติ	เข้าเกณฑ์		ไม่เข้าเกณฑ์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้						
ผลของการเก็บน้ำดื่ม โดยไม่มีฝาปิดมิดชิด						
ได้รับเชื้อโรคจากฝุ่นผงหรือแมลงที่ไปสัมผัสกับน้ำ	54	19.5	186	67.1	240	86.6
ได้รับน้ำที่ไม่สะอาด	15	5.4	20	7.2	35	12.6
ไม่ทราบ	0.0	0.0	2	0.7	2	0.7
อื่น ๆ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
			รวม		277	100.0
วิธีการจัดหลุมหรือภาชนะที่ขังน้ำอยู่						
กลบหลุมหรือคว่ำภาชนะนั้นเสีย	67	24.2	197	71.1	264	95.3
ปล่อยทิ้งไว้เฉย ๆ	1	0.4	6	2.2	7	2.5
ฉีค คีคิที	1	0.4	2	0.7	3	1.1
ไม่ทราบ	0.0	0.0	3	1.1	3	1.1
อื่น ๆ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
			รวม		277	100.0
ผลของการกลบหลุมหรือคว่ำภาชนะที่มีน้ำขัง						
ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุง	63	22.7	171	61.7	234	84.5
ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค	4	1.4	21	7.6	25	9.0
ไม่ทราบ	0.0	0.0	11	3.9	11	3.9
ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์แมลงวัน	2	0.7	5	1.8	7	2.5
อื่น ๆ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
			รวม		277	100.0

ตารางที่ 6 (ต่อ)

การปฏิบัติ	เข้าเกณฑ์		ไม่เข้าเกณฑ์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้						
<u>การเก็บเลือดจา เครื่องนอน</u>						
พับหรือเก็บให้ เป็นระเบียบ						
หรือจัดใส่ตู้	69	24.9	204	73.6	273	98.6
ปล่อยทิ้ง ไว้ตามใจชอบ	0	0.0	4	1.4	4	1.4
ไม่ทราบ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
อื่น ๆ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
			รวม		277	100.0
<u>ผลของการปล่อยข้าวของให้รก</u>						
<u>รุ่งรัง</u>						
เป็นที่อยู่อาศัยของพาหะนำ						
โรค	47	17.0	118	42.6	165	59.6
ไม่มีความ เป็นระเบียบ	22	7.9	89	32.1	111	40.0
ไม่ทราบ	0	0.0	1	0.4	1	0.4
อื่น ๆ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
			รวม		277	100.0
<u>การ เก็บอาหารและอุปกรณ์ในการ</u>						
<u>ปรับปรุงหรือรับประทานอาหาร</u>						
เก็บให้ปลอดภัยจากฝุ่นผง						
สัตว์และแมลง	62	22.4	164	59.2	226	81.6
วางทิ้ง ไว้ในครัว	7	2.5	43	15.5	50	18.1
ไม่ทราบ	0	0	1	0.4	1	0.4
อื่น	0	0.0	0	0.0	0	0.0
			รวม		277	100.0

ตารางที่ 6 (ต่อ)

การปฏิบัติ	เข้าเกณฑ์		ไม่เข้าเกณฑ์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้						
<u>ผลของการวางอาหารหรืออุปกรณ์</u> <u>ในการปรับปรุงหรือรับประทาน</u> <u>อาหารทั้ง ว่างนอกตู้หรือ ไม่มีผา</u> <u>ครอบ</u>						
สัตว์หรือแมลงมาไต่คอมจะนา						
เชื้อโรคมาด้วย	58	20.2	194	70.1	250	90.3
สัมผัสกับฝุ่นละออง	20	7.3	22	7.9	42	15.2
ไม่ทราบ	1	0.4	2	0.7	3	1.1
อาหารบูคเสียหาย	0	0.0	5	1.8	5	1.8
อื่น ๆ	0	0.0	1	0.4	1	0.4
			รวม		277	100.0
<u>ผลของการทิ้งของมีคม ไว้ในที่ที่</u> <u>ไม่เหมาะสม</u>						
เป็นอันตรายต่อเด็กหรือผู้ที่						
เปลวเรือ	69	24.9	204	73.7	273	98.6
สูญหายได้ง่าย	0	0	3	1.1	3	1.1
ไม่ทราบ	0	0.0	0	0.4	1	0.4
ยากแก่การหยิบใช้	0	0.0	0	0.0	0	0.0
อื่น ๆ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
			รวม		277	100.0
<u>ผลของการเก็บรักษาโรค หรือ</u> <u>สารพิษ ไม่เป็นที่เป็นทาง</u> <u>การกินยาหรือสารพิษนั้น ๆ</u> <u>ที่ไม่ถึงการณ์</u>						
	68	24.5	203	73.3	271	97.9
	1	0.4	4	1.4	5	1.8

ตารางที่ 6 (ต่อ)

การปฏิบัติ	เข้าเกณฑ์		ไม่เข้าเกณฑ์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้						
ยากแก่การทรมานใช้	0	0.0	1	0.4	1	0.4
อื่น ๆ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
			รวม		277	100.0
การเก็บของมีคม ข้าราชการโรค หรือสารพิษให้ปลอดภัย (ตอบได้ มากกว่า 1 ข้อ)						
เก็บในที่สำหรับเก็บสิ่งนั้น ๆ โดยเฉพาะหรือไว้ในที่สูง (N=277)	68	24.5	203	73.3	271	97.9
ไม่ทราบ	1	0.4	4	1.4	5	1.8
คิดข้อความระบุประเภทของ สารอย่างชัดเจน	0	0.0	1	0.4	1	0.4
(N=277)						
อื่น ๆ	0	0.0	0	0.0	0	0.0

จากตารางที่ 6 พบว่า แม่บ้านร้อยละ 90 ทอบ วิธีกำจัดขยะและมูลสัตว์โดยการเผา ผังหรือหมักทำปุ๋ย ส่วน เรื่อง ไม่กำจัดจะมีผลอย่างไรนั้น แม่บ้านร้อยละ 82 ทอบ เป็นแหล่งแพร่ของเชื้อโรคร้อยละ 35.7 ทอบ ทำให้มีกลิ่นเหม็น สกปรก

เรื่อง การกำจัดน้ำโสโครก แม่บ้านร้อยละ 75.8 ทอบ กำจัดโดยทาร์รองระบายน้ำลงบ่อซึม ร้อยละ 19.9 ทอบ รากลงบนพื้นดินหรือใต้ถุนบ้าน ส่วนเรื่องผลเสียของน้ำโสโครกที่ขังเฉอะแฉะอยู่บนพื้นดิน แม่บ้านร้อยละ 82.7 ทอบ เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงและพาหะนำโรคร้อยละ 32.5 ทอบ สกปรก มีกลิ่นเหม็น

เรื่อง การเก็บรักษาน้ำดื่ม แม่บ้านร้อยละ 99.6 ทอบ ใส่ภาชนะมีฝาปิดมิดชิด ส่วนเรื่อง ผลของการเก็บน้ำดื่มโดยไม่มีฝาปิดมิดชิด แม่บ้านร้อยละ 80.8 ทอบ ได้รับเชื้อโรคจากฝุ่นผง สัตว์หรือแมลงที่ไปสัมผัสกับน้ำ

ส่วนเรื่อง ผลของการเกินน้ำคิมโคยไม่มีผาปิคมิคซิค แม่บ้านร้อยละ 80.6 คอบ ใ้รับเชื้อโรคจากฝุ่นผง สัตว์หรือแมลงที่ไปสัมผัสกับน้ำ

เรื่อง การกำจัดหลุมบ่อหรือภาชนะที่มีน้ำขังอยู่ แม่บ้านร้อยละ 95.3 คอบ กลบหลุมหรือคว่ำภาชนะนั้นเสีย ส่วนการกลบหลุมหรือคว่ำภาชนะที่มีน้ำขังจะมีผลอย่างไรนั้น แม่บ้านร้อยละ 84.5 คอบให้ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุง

เรื่อง การเก็บเสื้อผ้าเครื่องนอน แม่บ้านร้อยละ 98.6 คอบ พับหรือเก็บให้เป็นระเบียบหรือซักใส่ตู้ ส่วน เรื่องการปล่อยข้าวของไว้ตรกรู้งจะมีผลเสียอย่างไรนั้น แม่บ้านร้อยละ 59.6 คอบ เป็นที่อยู่อาศัยของพาหะนำโรคหรือแมลงมีพิษ ซึ่งเป็นอันตรายที่ใกล้เคียงกับแม่บ้านที่คอบ ไม่มีความเป็นระเบียบ (ร้อยละ 40.0)

เรื่อง การเก็บอาหารและอุปกรณ์ในการปรับปรุงหรือรับประทานอาหาร แม่บ้านร้อยละ 81.6 คอบ เก็บให้ปลอดภัยจากฝุ่นผง สัตว์หรือแมลง แม่บ้านร้อยละ 18.1 คอบ วางทิ้งไว้ในครัว ส่วน เรื่อง การวางอาหารหรืออุปกรณ์ในการปรับปรุงหรือรับประทานอาหารทิ้งไว้นอกตู้หรือไม่มีผาครอบ จะมีผลเสียอย่างไรนั้น แม่บ้านร้อยละ 90.3 คอบ สัตว์หรือแมลงมาไ้คอบจะนำเชื้อโรคมาค้าง แม่บ้านร้อยละ 15.2 คอบ อาหารสัมผัสกับฝุ่นละออง

เรื่อง การเก็บของมีคม ยารักษาโรค หรือสารพิษให้ปลอดภัย แม่บ้านร้อยละ 97.9 คอบ เก็บในที่สำหรับเก็บสิ่งนั้น ๆ โดยเฉพาะหรือไว้ในที่สูง มีแม่บ้าน คอบ ให้คิดข้อความระบุประเภทของสารอย่างชัดเจนด้วยเพียง 1 คน (ร้อยละ 0.4)

5. ส่วนที่ถูกหลักสุขาภิบาล (จปฐ. ข้อ 6)

5.1 จากการสำรวจบ้านจำนวน 277 ครอบครัว พบว่าครอบครัวที่มีและใช้ส้วมราคน้ำ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้จัดว่าการปฏิบัติเข้าเกณฑ์ จปฐ. ข้อ 6 จำนวน 37 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 13.4 นอกนั้นไม่มีส้วมใช้

5.2 ความรู้ของแม่บ้านที่มีและไม่มีส้วมราคน้ำใช้ มีรายละเอียดในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวนร้อยละของการตอบความรู้เรื่องส้วมที่ถูกหลักสุขาภิบาล (จปฐ. ข้อ 6) จำแนกตามการปฏิบัติ

การปฏิบัติ	เข้าเกณฑ์		ไม่เข้าเกณฑ์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
<u>การกำจัดอุจจาระให้ถูกสุขลักษณะ</u>						
ถ่ายลงส้วมราคน้ำ	36	13.0	229	82.7	265	95.7
ถ่ายลงส้วมหลุม	1	0.4	4	1.4	5	1.8
ถ่ายที่ทุ่งนาหรือชายป่า	0	0.0	5	1.8	5	1.8

ตารางที่ 7 (ต่อ)

การปฏิบัติ	เข้าเกณฑ์		ไม่เข้าเกณฑ์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้						
อื่น ๆ	0	0.0	2	0.7	2	0.7
ถ่ายทอดแม่บ้านลาคลอง	0	0.0	0	0.0	0	0.0
	รวม				277	100.0
ประโยชน์ของส้วมราคน้ำ						
สะดวก	12	4.3	128	46.2	140	50.5
ปลอดภัยจากการแพร่ของเชื้อโรคและพยาธิ	23	8.3	110	39.7	133	48.0
ไม่ทราบ	2	0.8	0	0.0	2	0.8
เป็นที่เข็ดหน้าชูตาในสังคม	0	0.0	2	0.7	2	0.7
อื่น ๆ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
	รวม				277	100.0

จากตารางที่ 7 พบว่า เรื่อง การกำจัดอุจจาระให้ถูกสุขลักษณะ แม่บ้านส่วนใหญ่ ตอบ ถ่ายลงส้วมราคน้ำ คิดเป็นร้อยละ 95.7 ส่วน เรื่อง ประโยชน์ของส้วมราคน้ำ แม่บ้านตอบ สะดวก ในอัตราที่ใกล้เคียงกับที่ตอบ ปลอดภัยจากการแพร่ของเชื้อโรคและพยาธิ คือ ร้อยละ 50.5 และ 48.0 ตามลำดับ

8. ความพอเพียงของน้ำดื่มที่สะอาด (จปฐ. ข้อ 7)

8.1 จากการสำรวจบ้าน จำนวน 277 ครอบครัว พบว่าไม่มีปัญหาเรื่องน้ำดื่มไม่เพียงพอ แต่มีปัญหาเรื่องน้ำสะอาด โดยครอบครัวที่มีน้ำสะอาดดื่ม ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ จักว่าปฏิบัติเข้าเกณฑ์ จปฐ. ข้อ 7 มีจำนวน 80 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 28.9 นอกนั้นส่วนใหญ่น้ำจากบ่อที่ไม่ถูกสุขลักษณะ โดยไม่ต้มก่อน

8.2 ความรู้เกี่ยวกับความพิพียงของน้ำดื่มที่สะอาด (จปฐ. ข้อ 7) ของแม่บ้านที่ครอบครัวมีและ ไม่มีน้ำสะอาดดื่ม มีรายละเอียดในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของการตอบความรู้เกี่ยวกับความพอเพียงของน้ำดื่มที่สะอาด (จปฐ.ข้อ 7) จำแนกตามการปฏิบัติ

การปฏิบัติ	เข้าเกณฑ์		ไม่เข้าเกณฑ์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้						
ผลของการคั้นน้ำที่ไม่สะอาดหรือมีเชื้อโรคปะปน						
เป็นโรคติดเชื้อทางเดินอาหาร	79	28.5	182	65.7	261	94.2
ไม่ทราบ	1	0.4	12	4.3	13	4.7
อื่น ๆ	0	0.0	2	0.7	2	0.7
คอฟลอก	0	0.0	1	0.4	1	0.4
			รวม		277	100.0
แหล่งน้ำที่ไม่ถูกสุขลักษณะไม่สมควรนำมาดื่ม						
น้ำจากบ่อน้ำที่ไม่ถูกสุขลักษณะ	74	26.7	170	61.4	244	88.1
น้ำฝน	5	1.8	18	6.4	23	8.2
น้ำประปา	1	0.4	5	1.8	6	2.2
น้ำจากบ่อน้ำบาดาลที่เจ้าหน้าที่รับรองว่าให้ใช้ดื่มได้หรือผ่านการใส่คลอรีนฆ่าเชื้อโรค	0	0.0	3	1.1	3	1.1
อื่น ๆ	0	0.0	1	0.4	1	0.4
			รวม		277	100.0

ตารางที่ 8 (ต่อ)

การปฏิบัติ	เข้าเกณฑ์		ไม่เข้าเกณฑ์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้						
วิธีทำน้ำให้สะอาดปลอดภัยสำหรับดื่ม						
ต้มหรือใส่คลอรีน	67	24.2	142	51.2	209	75.4
กรองผ่านกรวดทราย	7	2.5	30	10.8	37	13.3
ไม่ทราบ	3	1.1	23	8.3	26	9.4
แกว่งสารส้ม	3	1.1	1	0.4	4	1.5
อื่น ๆ	0	0.0	1	0.4	1	0.4
			รวม		277	100.0
ปริมาณน้ำดื่มต่อวัน						
2 ลิตร	47	17.0	99	35.7	146	52.7
1 ลิตร	27	9.7	82	29.6	109	39.3
3 ลิตร	4	1.4	10	3.6	14	5.0
ไม่ทราบ	2	0.8	6	2.2	8	3.0
อื่น ๆ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
			รวม		277	100.0

จากตารางที่ 8 พบว่าเรื่องผลเสียของการคั้นน้ำที่ไม่สะอาด แม่บ้านส่วนใหญ่ตอบเป็นโรคติดเชื้อทางเดินอาหาร (ร้อยละ 94.2)

เรื่องแหล่งน้ำที่ไม่ถูกสุขลักษณะ ไม่สมควรนำมาดื่ม แม่บ้านส่วนใหญ่ตอบน้ำจากบ่อตื้น (ร้อยละ 88.1)

เรื่องวิธีทำน้ำให้สะอาดปลอดภัยสำหรับดื่ม แม่บ้านส่วนใหญ่ตอบต้มหรือใส่คลอรีน (ร้อยละ 75.4)

เรื่องความพอเพียงของปริมาณดื่ม แม่บ้านร้อยละ 52.7 ตอบ 2 ลิตร ร้อยละ 39.3 ตอบ 1 ลิตร

7. การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค ในเด็กอายุต่ำกว่า 1 ปี (จปฐ. ข้อ 8)

7.1 จากการศึกษาข้อมูลด้านการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคของ 277

ครอบครัว พบว่าครอบครัวที่มีเด็กอายุต่ำกว่า 1 ปี จำนวน 61 ครอบครัว ในจำนวนนี้เด็กในจำนวนนี้เด็กที่ได้ฉีดวัคซีนป้องกันวัณโรค คอตีบ ไอกรน บาดทะยัก โปลิโอ และวัคซีนหัดครบตามเกณฑ์อายุนี้จัดว่าเป็นการปฏิบัติเข้าเกณฑ์ จปฐ. ข้อ 8 15 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 24.6 นอกนั้นไม่ได้รับวัคซีนหรือได้ไม่ครบตามเกณฑ์อายุที่ควรจะได้รับ

7.2 ความรู้เกี่ยวกับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคในเด็กอายุต่ำกว่า 1 ปี (จปฐ. ข้อ 8) ของแม่บ้านทั้ง 18 ครอบครัว จำแนกตามกลุ่มที่การปฏิบัติเข้าเกณฑ์และไม่เข้าเกณฑ์ มีรายละเอียดในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 จำนวนร้อยละของการตอบความรู้เกี่ยวกับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค (จปฐ. ข้อ 8) ในเด็กอายุต่ำกว่า 1 ปี จำแนกตามการปฏิบัติ

การปฏิบัติ	เข้าเกณฑ์		ไม่เข้าเกณฑ์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้						
ประโยชน์ของวัคซีน						
ป้องกันโรคติดต่อเฉพาะโรค	12	19.7	18	29.5	30	49.2
ไม่ทราบ	0	0.0	16	26.2	16	26.2
ป้องกันโรคทุกชนิด	3	4.9	12	19.7	15	24.6
อื่น ๆ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
			รวม		61	100.0
วัคซีนป้องกันโรคที่ฉีดในเด็กอายุต่ำกว่า 1 ปี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)						
ไม่ทราบ (N=61)	7	11.5	32	52.4	39	63.9
วัณโรค (N=61)	8	13.1	10	16.4	18	29.5
คอตีบ ไอกรน บาดทะยัก	6	9.8	4	6.6	10	16.4
โปลิโอ	3	4.9	3	4.9	6	9.8
หัด	0	0.0	2	3.2	2	3.2

ตารางที่ 8 (ต่อ)

การปฏิบัติ	เข้าเกณฑ์		ไม่เข้าเกณฑ์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้						
<u>ระยะเวลาที่เริ่มฉีดวัคซีนป้องกัน</u>						
<u>วัณโรค</u>						
10 เดือนขึ้นไป	8	9.8	30	49.2	36	59.0
แรกเกิด - 1 เดือน	9	14.8	11	18.0	20	32.8
3 - 5 เดือน	0	0.0	5	8.2	5	8.2
5 - 9 เดือน	0	0.0	0	0.0	0	0.0
ไม่ทราบ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
			รวม		61	100.0
<u>ชนิดของวัคซีนที่ฉีดครั้งเดียว</u>						
<u>สามารถป้องกันโรคได้</u>						
ไม่ทราบ (N=61)	9	14.8	40	65.8	49	80.3
บาดทะยัก (N=61)	6	9.8	2	3.3	8	13.1
วัณโรค คอตีบ ไอกรน (N=61)	1	1.6	3	4.9	4	6.6
หัด (N=61)	0	0.0	1	1.6	1	1.6
โปลิโอ (N=61)	0	0.0	0	0.0	0	0.0
			รวม			
<u>วัคซีนอื่น ๆ จะต้องฉีดหรือกินกี่</u>						
<u>ครั้งจึงจะสามารถป้องกันโรคได้</u>						
ไม่ทราบ	8	13.1	41	67.2	49	80.3
3 ครั้ง	2	3.3	3	4.9	5	8.2
1 ครั้ง	3	4.9	1	1.6	4	6.6
2 ครั้ง	2	3.3	1	1.6	3	4.9
			รวม		61	100.0

ตารางที่ 9 (ต่อ)

การปฏิบัติ	เข้าเกณฑ์		ไม่เข้าเกณฑ์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้						
วัคซีนป้องกันโรคหัดเมื่อเด็กอายุ						
ถึงเดือน						
ไม่ทราบ	12	19.7	38	62.3	50	82.0
9 - 12 เดือน	3	4.9	5	8.2	8	13.1
แรกเกิด - 1 เดือน	0	0.0	2	3.3	2	3.3
3 - 5 เดือน	0	0.0	1	1.6	1	1.6
			รวม		61	100.0
สถานที่ฉีดวัคซีนโดยไม่เสียค่า						
+บริการ						
สถานบริการของรัฐ						
(โรงพยาบาล ศูนย์อนามัย						
แม่และเด็กทุกแห่ง)	15	25.0	45	75.0	60	100.0
คลินิกแพทย์	0	0.0	0	0.6	0	0.0
บ้านหมอเถื่อน แพทย์ประจำ						
ตำบล	0	0.0	0	0.0	0	0.0
บ้านอาสาสมัคร สาธารณสุข						
(ผสส. อสม.)	0	0.0	0	0.0	0	0.0
อื่น ๆ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
			รวม		61	100.0

จากตารางที่ 9 พบว่า ความรู้เรื่องประโยชน์ของวัคซีน แม่บ้านร้อยละ 49.2 คอบป้องกันโรคติดต่อเฉพาะโรค ส่วนแม่บ้านที่คอบไม่ทราบ และคอบป้องกันโรคได้ทุกชนิด มีอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกัน ถึงร้อยละ 26.2 และ 24.6 ตามลำดับ

เรื่องวัคซีนที่ฉีดในเด็กอายุต่ำกว่า 1 ปี มีอะไรบ้าง แม่บ้านทอบ ไม่ทราบมี
จำนวนสูงถึง ร้อยละ 63.9 ส่วนน้อยที่ทอบวัคซีนป้องกันวัณโรคคอตีบ ไอกรน บาดทะยัก
โปลิโอ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วัคซีนหัด มีแม่บ้านทอบน้อยที่สุด

เรื่องระยะเวลาที่ต้องเริ่มฉีดวัคซีนในเด็ก แม่บ้านไม่ทราบ เป็นส่วนใหญ่ โดย
เฉพาะวัคซีนหัด แม่บ้านทอบไม่ทราบ สูงถึงร้อยละ 82.1

เรื่องจำนวนครั้งของการเป็นหรือฉีดวัคซีน แม่บ้านทอบ ไม่ทราบ สูงถึง
ร้อยละ 80.3

เรื่องสถานบริการ แม่บ้านร้อยละ 100 ทราบว่าสามารถรับบริการโดยไม่เสีย
ค่าบริการ ได้จากสถานบริการของรัฐ

8. การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคในเด็กวัยประถมศึกษา (จปฐ. ข้อ 10)

8.1 จากการศึกษาข้อมูลด้านการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค ของเด็กวัย
ประถมศึกษา จำนวน 143 ครอบครัว พบว่าเด็กวัยประถมศึกษาได้รับการฉีดวัคซีนป้องกัน
วัณโรค คอตีบ บาดทะยัก และไทฟอยด์ ตามแผนการดำเนินงาน อนามัยโรงเรียนของเจ้า
หน้าที่สาธารณสุข ซึ่งการวิจัยครั้งนี้จัดว่าเป็นการปฏิบัติเข้าเกณฑ์ จปฐ. ข้อ 10 จำนวน
112 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 78.3 อีกร้อยละ 21.7 ไม่ได้ฉีดหรือฉีดไม่ครบ

8.2 ความรู้เกี่ยวกับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคในเด็กวัยประถมศึกษา
ของแม่บ้าน 143 ครอบครัว จำแนกตามกลุ่มที่การปฏิบัติเข้าเกณฑ์ และไม่เข้าเกณฑ์ มีราย
ละเอียดในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของการตอบความรู้เกี่ยวกับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกัน
ในเด็กวัยประถมศึกษา

การปฏิบัติ	เข้าเกณฑ์		ไม่เข้าเกณฑ์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
<u>ความรู้</u>						
<u>วัคซีนป้องกันโรคที่ต้องฉีดใหม่และ</u>						
<u>ฉีดกระตุ้น</u>						
ไม่ทราบ (N=143)	61	42.7	24	16.8	85	59.4
ไทฟอยด์ (N=143)	26	18.2	4	2.8	30	21.0
วัณโรค (N=143)	23	16.1	4	2.8	27	18.9
คอตีบ บาดทะยัก (N=143)	11	7.7	2	1.4	13	9.1

ตารางที่ 10 (ต่อ)

การปฏิบัติ	เข้าเกณฑ์		ไม่เข้าเกณฑ์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้						
<u>ประโยชน์ของวัคซีน</u>						
ป้องกันโรคติดต่อเฉพาะโรค	51	35.7	9	6.3	60	42.0
ไม่ทราบ	25	17.5	13	9.1	38	26.6
ป้องกันโรคทุกชนิด	24	16.8	5	3.5	29	20.3
ทำให้ร่างกายแข็งแรง	12	8.4	4	2.8	16	11.2
อื่น ๆ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
	รวม				143	100.0
<u>เด็กวัยเรียนสามารถรับบริการฉีดวัคซีนได้โดยไม่เสียค่าบริการจากใคร</u>						
เจ้าหน้าที่ของรัฐ (แพทย์ พยาบาล ผดุงครรภ์)	107	74.8	25	17.5	132	92.8
ไม่ทราบ	5	3.5	6	4.2	11	7.7
แพทย์ประจำตำบล หมอเถื่อน	0	0.0	0	0.0	0	0.0
อาสาสมัครสาธารณสุข (ผสส.อสม.)	0	0.0	0	0.0	0	0.0
อื่น ๆ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
	รวม				143	100.0

จากตารางที่ 10 พบว่า ความรู้เรื่องวัคซีนป้องกันโรคที่ต้องฉีดใหม่และฉีดกระตุ้นในเด็กวัยประถมศึกษามีอะไรบ้าง แม่บ้านร้อยละ 59.4 ทอบ ไม่ทราบ ทอบ วัคซีนป้องกันไทฟอยด์และป้องกันวัณโรค ในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 21.0 และ 18.9 ตามลำดับ

เรื่องประโยชน์ของวัคซีน แม่บ้านร้อยละ 42.0 คอบป้องกันโรคติดต่อเฉพาะโรค แม่บ้านร้อยละ 26.6 คอบไม่ทราบ นอกนั้นคอบป้องกันโรคทุกชนิด และทำให้ร่างกายแข็งแรง คิดเป็นร้อยละ 20.3 และ 11.2ตามลำดับ

เรื่องผู้ให้บริการฉีดวัคซีน ส่วนใหญ่คอบเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ร้อยละ 92.8)

9. การได้รับข่าวสารสุขภาพ (จปฐ. ข้อ 12)

9.1 จากการศึกษามีครอบครัวที่ให้ข้อมูลครบถ้วนด้านการได้รับข่าวสารสุขภาพ จำนวน 236 ครอบครัว ในจำนวนนี้ครอบครัวที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยทุกเดือน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้จัดว่าเป็นการปฏิบัติเข้าเกณฑ์ จปฐ. ข้อ 12 จำนวน 70 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 29.7 อีกร้อยละ 70.3 ไม่ได้รับหรือได้รับนาน ๆ ครั้ง

9.2 ความรู้เกี่ยวกับการได้รับข่าวสารสุขภาพ (จปฐ. ข้อ 12) ของครอบครัวที่การปฏิบัติเข้าเกณฑ์และไม่เข้าเกณฑ์ มีรายละเอียดในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 จำนวนร้อยละของการตอบความรู้ด้านการได้รับข่าวสารสุขภาพ (จปฐ. ข้อ 12) จำแนกตามการปฏิบัติ

การปฏิบัติ	เข้าเกณฑ์		ไม่เข้าเกณฑ์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้						
ประโยชน์ของข่าวสารสุขภาพ						
หันต่อเหตุการณ์และให้ความรู้ ในการปฏิบัติคนเพื่อให้มี สุขภาพดี	61	25.8	86	36.4	147	62.3
ไม่ทราบ	9	3.8	80	33.9	89	37.7
อื่น ๆ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
			รวม		236	100.0

ตารางที่ 11 (ต่อ)

การปฏิบัติ	เข้าเกณฑ์		ไม่เข้าเกณฑ์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้						
<u>สื่อที่ให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</u>						
เจ้าหน้าที่ของรัฐ (N=236)	36	15.3	88	37.2	124	52.5
วิทยุ โทรทัศน์ (N=236)	44	18.6	50	21.2	94	39.8
กลุ่มอาสาสมัคร (N=236)	14	5.9	35	14.8	49	20.8
หอกระจายข่าวหรือที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน (N=236)	25	10.6	21	8.9	46	19.5
ไม่ทราบ	1	0.4	33	14.0	34	14.4
อื่น ๆ	0	0.4	0	0.0	1	0.4

จากตารางที่ 11 พบว่า ความรู้เรื่องประโยชน์นั้น แม่บ้านร้อยละ 62.3 ตอบทันต่อเหตุการณ์และให้ความรู้ในการปฏิบัติตนเพื่อให้มีสุขภาพดี ส่วนเรื่องที่ให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย แม่บ้านร้อยละ 52.5 ตอบ เจ้าหน้าที่ของรัฐ รองลงมา ตอบวิทยุ โทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 39.8 กลุ่มอาสาสมัคร และหอกระจายข่าวหรือที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน แม่บ้านตอบในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกัน คือร้อยละ 20.8 และ 19.5 ตามลำดับ

10. การดูแลก่อนคลอด (จปฐ.ข้อ 13)

10.1 จากการศึกษาข้อมูลหญิงตั้งครรภ์ในรอบปีที่ผ่านมา จำนวน 63 คน พบว่า มีหญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์กับหมอ พยาบาล หรือผดุงครรภ์ จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 42.9 ฝากครรภ์ จำนวน 4 ครั้ง ตามเกณฑ์ 11 คน คิดเป็นร้อยละ 17.5 ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันบาดทะยัก ในขณะที่ตั้งครรภ์ 1-2 ครั้งตามเกณฑ์ 15 คน คิดเป็นร้อยละ 23.8 แต่เมื่อ พิจารณาหญิงตั้งครรภ์ที่มีการดูแลครบทั้ง 3 กิจกรรม ซึ่งการวิจัยครั้งนี้จัดว่าเป็นการปฏิบัติเข้าเกณฑ์ จปฐ.ข้อ 13 พบว่า มีเพียง 10 คน คิดเป็นร้อยละ 15.9

10.2 ความรู้เกี่ยวกับการดูแลก่อนคลอดของหญิงตั้งครรภ์ทั้ง 63 คน จำแนกตามกลุ่มที่การปฏิบัติเข้าเกณฑ์ และไม่เข้าเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน มีรายละเอียดในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของการตอบความรู้เกี่ยวกับการดูแลก่อนคลอด
(จปฐ. ข้อ 13) จำแนกตามการปฏิบัติ

การปฏิบัติ	เข้าเกณฑ์		ไม่เข้าเกณฑ์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้						
<u>บุคคลที่หญิงตั้งครรภ์ควรไปฝาก</u> <u>ครรภ์</u>						
หมอ พยาบาล หรือผดุงครรภ์	8	12.7	24	38.1	32	50.8
หมอค้าแหม่ (ทั้งที่ผ่านการอบรม และไม่ผ่านการอบรม)	2	3.2	28	44.4	30	47.6
ไม่ทราบ	0	0.0	1	1.6	1	1.6
อื่น ๆ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
			รวม		63	100.0
<u>ประโยชน์ของการฝากครรภ์กับ</u> <u>เจ้าหน้าที่สาธารณสุข</u>						
ได้รับการดูแลจาก เจ้าหน้าที่ (ได้รับคำแนะนำที่มี ประโยชน์ได้รับการรักษา เมื่อจำเป็น ได้รับตรวจ เป็น ระยะ ๆ)	10	15.9	37	58.7	47	74.6
ไม่ทราบ	0	0.0	12	19.1	12	19.1
ได้จอง เจ้าหน้าที่ที่หาคอล	0	0.0	0	0.0	0	0.0
อื่น ๆ	0	0.0	4	6.3	4	6.3
			รวม		63	100.0

ตารางที่ 12 (ต่อ)

การปฏิบัติ	เข้าเกณฑ์		ไม่เข้าเกณฑ์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้						
<u>ระยะเวลาที่ควรเริ่มฝากครรภ์</u>						
ทันทีที่รู้ว่าตั้งครรภ์	8	12.7	23	36.5	31	49.2
เมื่อใกล้จะคลอดลูก	2	3.2	15	23.8	17	27.0
อื่น ๆ	0	0.0	7	11.1	7	11.1
เมื่อมีอาการผิดปกติ	0	0.0	5	9.5	6	9.5
ไม่ทราบ	0	0.0	2	3.2	2	3.2
			รวม		63	100.0
<u>ความบ่อยครั้งที่หญิงมีครรภ์จะต้องไปฝากครรภ์</u>						
1 สัปดาห์-1 เดือนต่อครั้ง	10	15.9	21	33.3	31	49.2
ไม่ทราบ	0	0.0	15	23.8	15	23.8
มากกว่า 1 เดือน/ครั้ง	0	0.0	9	14.3	9	14.3
แล้วแต่ความสะดวก	0	0.0	7	11.1	7	11.1
อื่น ๆ	0	0.0	1	1.6	1	1.6
			รวม		63	100.0
<u>บริการที่หญิงตั้งครรภ์ทุกรายจะต้องได้รับเมื่อไปฝากครรภ์</u>						
ไม่ทราบ	1	1.6	30	47.6	31	49.2
วัคซีนป้องกันบาดทะยัก	8	12.7	22	34.9	30	47.6
ฉายรังสีเอกซ์เรย์	1	1.6	1	1.6	2	3.2
ตรวจมะเร็งปากมดลูก	0	0.0	0	0.0	0	0.0
			รวม		63	100.0

ตารางที่ 12 (ต่อ)

การปฏิบัติ	เข้าเกณฑ์		ไม่เข้าเกณฑ์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้						
<u>วัคซีนป้องกันบาดทะยักในหญิง</u> <u>ตั้งครรภ์แรกจึงจะป้องกันโรคได้</u>						
ไม่ทราบ	2	3.2	39	61.9	41	65.1
2 ครั้ง	8	12.7	8	12.7	16	25.4
1 ครั้ง	0	0.0	6	9.5	6	9.5
			รวม		63	100.0

จากตารางที่ 12 พบว่า แม่บ้านร้อยละ 50.8 ตอบ ว่าควร ไปฝากครรภ์กับ หมอ พยาบาล หรือผดุงครรภ์ ซึ่งเป็นอัตราที่ใกล้เคียงกับแม่บ้านที่ตอบว่าควรไปฝากครรภ์กับหมอตาแย (ร้อยละ 47.6) ส่วน เรื่อง ประโยชน์ของการฝากครรภ์กับเจ้าหน้าที่ สาธารณสุขนั้น แม่บ้านร้อยละ 74.8 รู้ว่า จะได้รับการดูแลจากเจ้าหน้าที่

เรื่อง ระยะเวลาที่ควรเริ่มฝากครรภ์ แม่บ้านร้อยละ 49.2 ตอบ ฝากครรภ์ ทันทีที่รู้ว่าตั้งครรภ์ ร้อยละ 27 ตอบ เริ่มฝากครรภ์เมื่อใกล้จะคลอดลูก ส่วน เรื่อง ความบ่อยครั้งที่หญิงมีครรภ์จะต้อง ไปฝากครรภ์ แม่บ้านร้อยละ 49.2 ตอบ 1 สัปดาห์-1 เดือน ต่อร้อยละ 23.8 ตอบ ไม่ทราบ

เรื่อง บริการที่หญิงตั้งครรภ์ทุกระยะจะต้อง ได้รับเมื่อ ไปฝากครรภ์ แม่บ้าน ร้อยละ 49.2 ตอบ ไม่ทราบ ซึ่งเป็นอัตราที่ใกล้เคียงกับแม่บ้านที่ตอบ วัคซีนป้องกันบาดทะยัก (ร้อยละ 47.6) ส่วนเรื่อง จำนวนครั้ง ที่ต้องฉีดบาดทะยักในหญิงตั้งครรภ์แรก แม่บ้านร้อยละ 65.1 ตอบ ไม่ทราบ แม่บ้านร้อยละ 25.4 ตอบ 2 ครั้ง

11. การดูแลระหว่างคลอดและหลังคลอด (จปฐ.ข้อ 14)

11.1 จากการศึกษาข้อมูล หญิงคลอดบุตร ในรอบปีที่ผ่านมาจำนวน 85 คน พบว่า คลอดกับหมอ พยาบาล หรือผดุงครรภ์ จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 68.2 ภายใน 8 สัปดาห์หลังคลอด ได้รับการดูแลหลังคลอดจาก หมอ พยาบาล หรือ ผดุงครรภ์ จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 47.1 แต่เมื่อพิจารณาหญิงคลอดบุตรที่ได้รับการดูแลระหว่างคลอดและหลังคลอด ครบทั้ง 2 กิจกรรม ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ จัดว่าเป็น การปฏิบัติเข้าเกณฑ์ จปฐ.ข้อ 14 มีเพียง 34 คน คิดเป็นร้อยละ 40.4

11.2 ความรู้เกี่ยวกับการดูแลระหว่างคลอดและหลังคลอดของแม่บ้าน
ที่คลอดบุตรทั้ง 85 คน จำแนกตามกลุ่มที่การปฏิบัติเข้าเกณฑ์ และไม่เข้าเกณฑ์ ความ
จำเป็นพื้นฐาน มีรายละเอียดในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของการตอบความรู้เกี่ยวกับการดูแลขณะคลอดและ
หลังคลอด (จปฐ.ข้อ 14) จำแนกตามการปฏิบัติ

การปฏิบัติ	เข้าเกณฑ์		ไม่เข้าเกณฑ์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้						
อันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับแม่และเด็ก ในระหว่างการคลอด (ตอบได้ มากกว่า 1 ข้อ)						
เสียเลือดมาก (N=85)	22	22.5	44	51.8	66	77.6
เด็กพิการจากการท่าคลอด						
ผิดปกติ (N=85)	6	7.1	9	10.6	15	17.6
ไม่ทราบ (N=85)	8	9.4	5	5.9	13	15.3
ติดเชื้ (N=85)	0	0.0	10	11.8	10	11.8
เด็กขาดออกซิเจน (N=85)	4	4.7	5	5.9	9	10.6
อื่น ๆ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
เพื่อให้แม่และเด็กปลอดภัย ควร ให้ใครเป็นผู้ท่าคลอด						
หมอ พยาบาล ผดุงครรภ์ หรือหมอดูยาแต่ผ่านการ อบรม	30	35.3	48	56.5	78	81.8
สามีหรือญาติผู้ใหญ่	2	2.4	3	3.5	5	5.9
หมอดูยาที่ไม่ได้ผ่านการ อบรม	2	2.4	0	0.0	2	2.4
ไม่ทราบ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
อื่น ๆ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
			รวม		85	100.0

ตารางที่ 13 (ต่อ)

การปฏิบัติ	เข้าเกณฑ์		ไม่เข้าเกณฑ์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้						
<u>อันตรายที่เกิดขึ้นในหลังหลังการ</u> <u>คลอด (ตอบได้มาก 1 ข้อ)</u>						
การตกเลือดภายหลังการ						
คลอด (N=85)	22	25.9	36	42.8	58	68.2
การติดเชื้อหรือไม่ใช่ (N=85)	9	10.6	28	32.9	37	43.5
ไม่ทราบ (N=85)	6	7.1	5	5.9	11	12.9
ช้ำ (N=85)	2	2.4	4	4.7	6	7.1
น้ำคาวปลาไหลไม่สะดวก	1	1.2	1	1.2	2	2.4
(N=85)						
อื่น ๆ	1	1.2	0	0.0	0	0.0
<u>หลังคลอดควรได้รับการดูแล</u> <u>อย่างท้อเนื่องนานเท่าใด</u>						
6 สัปดาห์	17	20.0	20	23.5	37	43.5
อื่น ๆ	12	14.1	15	17.7	27	31.8
ไม่ทราบ	5	5.9	16	18.8	21	24.7
			รวม		85	100.0
<u>หลังคลอดควรรีไรใครเป็นผู้</u> <u>ดูแล</u>						
หมอ พยาบาลหรือผุ้ดูแลครรภ์	21	24.7	30	35.3	51	60.0
สามีหรือญาติผู้ใหญ่	8	9.4	18	21.2	26	30.6
หมอคาแหยที่เคษผ่านการอบรม						
และ ไม่เคษผ่านการอบรม	5	5.9	3	3.9	8	9.4
ไม่ทราบ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
อื่น ๆ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
			รวม		85	100.0

จากตารางที่ 13 พบว่า ความรู้เรื่อง อันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับ แม่และเด็ก ระหว่างการคลอด แม่บ้านที่คลอดบุตรร้อยละ 72.6 ตอบ เสียเลือกมาก ส่วน เรื่อง ควรให้ใครเป็นผู้หาคคลอด แม่บ้านที่คลอดบุตรร้อยละ 91.8 ตอบ หมอ พยาบาล ผดุงครรภ์ หรือ หมอคาแหย่ที่ผ่านการอบรมแล้ว

เรื่อง อันตรายที่อาจเกิดขึ้นในหญิงหลังคลอด แม่บ้านที่คลอดบุตรร้อยละ 38.2 ตอบ ตกเลือดภายหลังคลอด ร้อยละ 43.5 ตอบ ดึกเข็หรือมีไข้ ร้อยละ 12.9 ตอบ ไม่ทราบ

เรื่อง การปฏิบัติตัวหลังคลอด แม่บ้านที่คลอดบุตรร้อยละ 60 ตอบว่า ควรให้ หมอ พยาบาล หรือผดุงครรภ์ เป็นผู้ดูแลหลังคลอด แม่บ้านที่คลอดบุตรร้อยละ 30.6 ตอบ ควรให้สามีหรือญาติผู้ใหญ่ดูแล และแม่บ้านที่คลอดบุตรร้อยละ 43.5 เท่านั้นที่ ตอบว่า หญิง หลังคลอดควรได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่องนาน 6 สัปดาห์

12. การวางแผนครอบครัว (จปฐ.ข้อ 21)

12.1 จากการศึกษาข้อมูลด้านการวางแผนครอบครัว 277 ครอบครัว มีครอบครัวที่แม่บ้านให้ข้อมูลครบถ้วน 260 คน ในจำนวนนี้ แม่บ้านที่มีบุตรไม่เกิน 2 คน ทั้งที่กาลังใช้และไม่ใช่บริการคุมกำเนิด ซึ่งการวิจัยครั้งนี้จัดว่า เป็นการปฏิบัติเข้าเกณฑ์ จปฐ.ข้อ 21 จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 38.5 (จากจำนวน 260 คน) ครอบครัว ที่มีบุตรมากกว่า 2 คน ทั้งที่ใช้และไม่ใช่บริการคุมกำเนิด ซึ่งการวิจัยครั้งนี้จัดว่าเป็น การปฏิบัติไม่เข้าเกณฑ์ จปฐ.ข้อ 21 จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 61.5

12.2 ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว ของแม่บ้านที่มีบุตรไม่ เกิน 2 คน และแม่บ้านที่มีบุตรมากกว่า 2 คน มีรายละเอียดในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของการตอบเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว (จปฐ.ข้อ 21)

การปฏิบัติ	เข้าเกณฑ์		ไม่เข้าเกณฑ์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้						
<u>จำนวนบุตรที่เหมาะสมของครอบครัว โดยทั่วไปควรจะเป็นกี่คน</u>						
มากกว่า 2 คน	69	26.5	139	53.5	208	80.0
1-2 คน	27	10.4	15	5.8	42	16.2
ไม่ทราบ	4	1.5	6	2.3	10	3.8
			รวม		260	100.0

ตารางที่ 14 (ต่อ)

การปฏิบัติ	เข้าเกณฑ์		ไม่เข้าเกณฑ์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้						
<u>ผลของการมีบุตรมากต่อสุขภาพ ของมารดา</u>						
แม่มีสุขภาพทรุดโทรม	90	34.6	148	56.9	238	91.5
ไม่มีผลต่อสุขภาพของแม่	5	1.9	8	3.1	13	5.0
ไม่ทราบ	5	1.9	3	1.2	8	3.1
แม่มีสุขภาพแข็งแรงดี	0	0.0	1	0.4	1	0.4
อื่น ๆ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
			รวม		260	100.0
<u>วิธีป้องกันเมื่อคู่สมรสไม่พร้อมจะมีบุตร</u>						
ใช้วิธีป้องกันการตั้งครรภ์						
(ใส่ห่วง ฉีดยา หรือกินยา ป้องกันทาหมัน)	73	28.1	116	44.7	189	72.8
ไม่ทราบ	24	9.2	40	15.4	64	24.6
ไม่ต้องป้องกันเพราะباب	3	1.1	4	1.5	7	2.6
ใช้ยาขับหรือทาแท้ง	0	0.0	0	0.0	0	0.0
อื่น ๆ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
			รวม		260	100.0

ตารางที่ 14 (ต่อ)

การปฏิบัติ	เข้าเกณฑ์		ไม่เข้าเกณฑ์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้						
<u>สถานที่ให้บริการป้องกันการตั้ง</u>						
<u>ครรภ</u>						
สถานบริการสาธารณสุข	83	31.9	140	53.9	223	85.8
ไม่ทราบ	17	8.5	20	7.7	37	14.2
ร้านขายยา	0	0.0	0	0.0	0	0.0
บ้านหมอเถื่อน	0	0.0	0	0.0	0	0.0
อื่น ๆ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
			รวม		260	100.0

จากตารางที่ 14 พบว่า เรื่อง จำนวนบุตรที่เหมาะสม แม่บ้านร้อยละ 80
ตอบ ควรมากกว่า 2 คน แม่บ้านร้อยละ 16.2 เท่านั้น ที่ตอบว่า ควรเป็น 1-2 คน

เรื่อง บุตรมาก มีผลต่อสุขภาพของแม่อย่างไร แม่บ้านร้อยละ 91.5 ตอบ
แม่มีสุขภาพทรุดโทรม

เรื่อง วิธีป้องกันไม่ให้มีบุตร แม่บ้านร้อยละ 72.8 ตอบ ใช้วิธีป้องกันการตั้ง
ครรภ แม่บ้านร้อยละ 24.6 ตอบ ไม่ทราบ

เรื่อง สถานที่ให้บริการป้องกันการตั้งครรภ แม่บ้านร้อยละ 85.8 ตอบ
สถานบริการสาธารณสุข ร้อยละ 14.2 ตอบ ไม่ทราบ

13. การเป็นสมาชิกกลุ่ม (จปฐ.ข้อ 22)

13.1 จากการศึกษาเรื่อง การเป็นสมาชิกกลุ่มกองทุนฯและเวชภัณฑ์
ประจำหมู่บ้านของครอบครัวที่ให้ข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์ 188 ครอบครัว พบว่า ครอบครัว
เป็นสมาชิกกองทุนฯ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้จัดว่าเป็นการปฏิบัติเข้าเกณฑ์ จปฐ.ข้อ 22
จำนวน 80 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 45.7 ครอบครัวที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนฯ ซึ่ง
การวิจัยครั้งนี้ จัดว่าเป็นการปฏิบัติไม่เข้าเกณฑ์ จปฐ.ข้อ 22 จำนวน 102 ครอบครัว
คิดเป็นร้อยละ 54.3

13.2 ความรู้เกี่ยวกับกองทุนยาและเวชภัณฑ์ ประจำหมู่บ้าน
(จปฐ.ข้อ 22) ของแม่บ้านกลุ่มที่มีการปฏิบัติ เข้าเกณฑ์และไม่เข้าเกณฑ์ มีรายละเอียด
ในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของครัวเรือนเลือกความรู้ด้านสุขภาพตามเกณฑ์ จปฐ.ข้อ 22

การปฏิบัติ	เข้าเกณฑ์		ไม่เข้าเกณฑ์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้						
กองทุนยาและเวชภัณฑ์ประจำหมู่บ้านคืออะไร						
การรวมทุนเพื่อจัดตั้งให้มียาและเวชภัณฑ์จำหน่ายในหมู่บ้าน	79	42.0	50	26.6	129	42.0
ไม่ทราบ	2	1.1	51	27.1	53	28.2
การระดมเงินทุนเพื่อให้ชาวบ้านกู้	3	1.6	1	0.5	4	2.1
การเอายาและเวชภัณฑ์มากองรวมกันไว้เพื่อแจกจ่ายให้ชาวบ้าน	2	1.1	0	0.0	2	1.1
อื่น ๆ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
			รวม		188	100.0
ประโยชน์ของกองทุนยาและเวชภัณฑ์ประจำหมู่บ้าน						
ซื้อขายคุณภาพดีราคาถูก	81	43.1	52	27.7	133	70.7
ไม่ทราบ	2	1.1	50	26.6	52	27.7
กู้เงินจากกองทุนฯ	2	1.1	0	0.0	2	1.1
ได้รับสิทธิพิเศษในการรักษาพยาบาล	0	0.0	0	0.0	0	0.0
			รวม		188	100.0

ตารางที่ 15 (ต่อ)

การปฏิบัติ	เข้าเกณฑ์		ไม่เข้าเกณฑ์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้						
<u>เป็นสมาชิกกองทุนฯ ได้</u>						
<u>อย่างไร</u>						
โดยการซื้อหุ้นจากกองทุนฯ	53	28.2	18	9.6	71	37.8
ไม่ทราบ	4	2.1	61	32.4	65	34.6
โดยการซื้อยาและเวชภัณฑ์						
จากกองทุนฯ	22	11.7	22	11.7	44	23.4
ทุกคนในหมู่บ้านถือว่าเป็น						
สมาชิกอยู่แล้ว	7	3.7	1	0.5	8	4.3
อื่น ๆ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
			รวม		188	100.0

จากตารางที่ 15 พบว่า แม่บ้านร้อยละ 68.6 ทอบ กองทุนฯ คือ การรวม
 ทุนเพื่อจัดตั้งให้มียาและเวชภัณฑ์จำหน่ายในหมู่บ้าน มีแม่บ้าน ทอบ ไม่ทราบ ร้อยละ 28.2
 เรื่อง ประโยชน์ แม่บ้านร้อยละ 70.7 ทอบ ซื้อยาคุณภาพดีและราคาถูก แม่
 บ้านร้อยละ 27.7 ทอบ ไม่ทราบ

เรื่อง จะเป็นสมาชิกกองทุนฯ ได้อย่างไรนั้น แม่บ้านร้อยละ 37.8 ทอบ
 บอกร โดยการซื้อหุ้นจากกองทุนฯ นอกนั้นทอบข้ออื่น ๆ ในอัตราที่ใกล้เคียงกัน

14. การมีส่วนร่วมในการพัฒนา (จปฐ.ข้อ 23)

14.1 จากการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการก่อตั้งกองทุนฯและ
 เวชภัณฑ์ประจำหมู่บ้านของครอบครัวที่ให้ข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์ 188 ครอบครัว พบว่า
 ครอบครัวมีส่วนร่วมในการก่อตั้งกองทุนฯ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้จัดว่าเป็นการปฏิบัติเข้า
 เกณฑ์ จปฐ.ข้อ 23 จำนวน 82 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 43.8 ครอบครัวที่ไม่มีส่วน
 ในการก่อตั้ง ซึ่งการวิจัยครั้งนี้จัดว่าเป็นการปฏิบัติไม่เข้าเกณฑ์ จปฐ.ข้อ 23 จำนวน
 106 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 56.4

14.2 ความรู้เกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมในกองทุนยา ของ
ครอบครัวที่มีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมในการก่อตั้ง มีรายละเอียดในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของการตอบความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนา
(จปฐ.ข้อ 23) จำแนกตามการปฏิบัติ

การปฏิบัติ	เข้าเกณฑ์		ไม่เข้าเกณฑ์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้						
การก่อตั้งกองทุนยาและเวชภัณฑ์ ควรเป็นหน้าที่ของใคร						
คณะกรรมการหมู่บ้าน	30	16.0	19	10.1	49	26.1
ทุกคนในหมู่บ้าน	29	15.4	17	9.0	46	24.4
อาสาสมัครสาธารณสุข	14	7.4	20	10.7	34	18.1
ไม่ทราบ	1	0.5	33	17.6	34	18.1
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	8	4.3	17	9.0	25	13.3
อื่น ๆ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
			รวม		188	100.0
กิจกรรมสำคัญที่จะร่วมกันช่วย กองทุนให้มีความก้าวหน้าและ ดำเนินงานสอดคล้องกับความ ต้องการของชาวบ้าน						
ซื้อยามาจากกองทุน	59	31.4	51	27.2	110	58.6
ไม่ทราบ	3	1.5	39	20.8	42	22.3
เป็นสมาชิกของกองทุน	18	9.6	14	7.4	32	17.0
กู้เงินจากกองทุน	2	1.1	1	0.5	3	1.6
ให้ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอ แนะในการดำเนินงาน แก่คณะกรรมการกอง ทุนยา	0	0.0	1	0.5	1	0.5
			รวม		188	100.0

ตารางที่ 16 (ต่อ)

การปฏิบัติ	เข้าเกณฑ์		ไม่เข้าเกณฑ์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้						
<u>ผลกำไรของกองทุนฯ ควรนำไป</u>						
<u>จัดสรรอย่างไร</u>						
เก็บไว้ขยายกิจการต่อไป	66	35.1	53	28.2	119	63.3
ไม่ทราบ	1	0.5	31	16.5	32	17.0
กันส่วนหนึ่ง ไว้พัฒนาหมู่บ้าน	8	4.3	15	8.0	23	12.3
จัดสรรให้สมาชิกตามจำนวน	7	3.7	6	3.2	13	6.9
ออกเงินให้ชาวบ้านกู้	0	0.0	1	0.5	1	0.5
			รวม		188	100.0

จากตารางที่ 16 พบว่า การก่อตั้งกองทุนฯ ควรเป็นหน้าที่ของใคร แม่บ้านร้อยละ 28.1 ตอบ ควรเป็นหน้าที่ของทุกคนในหมู่บ้าน และแม่บ้านร้อยละ 24.4 ตอบ ควรเป็นหน้าที่ของทุกคนในหมู่บ้าน มีแม่บ้านร้อยละ 13.3 ตอบ เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ซึ่งเป็นอัตราที่ใกล้เคียงกับแม่บ้านที่ตอบว่า เป็นหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุข และแม่บ้านที่ตอบ ไม่ทราบ (ร้อยละ 18.1)

เรื่อง กิจกรรมสำคัญในการมีส่วนร่วม แม่บ้านร้อยละ 58.6 ตอบ ชื้อยาจากกองทุนฯ มีแม่บ้านที่ตอบ ให้ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในการดำเนินงานแก่คณะกรรมการกองทุนฯ เพียง 1 คน เท่านั้น (ร้อยละ 0.5)

เรื่อง การจัดสรรผลกำไรของกองทุนฯ แม่บ้านร้อยละ 63.3 ตอบ เก็บไว้ขยายกิจการต่อไป มีแม่บ้านที่ตอบ กันส่วนหนึ่ง ไว้พัฒนาหมู่บ้านเพียงร้อยละ 12.3

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และการปฏิบัติด้านสุขภาพ

ตารางที่ 17 คะแนนความรู้และค่า t เพื่อทดสอบความมีนัยสำคัญของความรู้ของ 2 กลุ่มที่การปฏิบัติจัดว่าเข้าเกณฑ์และไม่เข้าเกณฑ์ ความจำเป็นพื้นฐานด้านสุขภาพ

ความรู้	คะแนนเต็ม	รวม \bar{X}	เข้าเกณฑ์			ไม่เข้าเกณฑ์			t
			N	\bar{X}	SD	N	\bar{X}	SD	
จปฐ. ข้อ 1	12	7.2	78	7.2	1.6	8	7.1	0.9	0.27
จปฐ. ข้อ 2	10	3.2	129	6.5	1.1	22	6.2	0.9	1.39
จปฐ. ข้อ 3	10	5.8	48	6.4	1.2	18	5.4	2.2	1.82
จปฐ. ข้อ 5	20	15.1	69	15.5	1.5	208	14.8	1.6	3.01**
จปฐ. ข้อ 6	2	1.4	37	1.6	0.6	240	1.4	0.6	1.87
จปฐ. ข้อ 7	4	3.1	80	3.3	0.7	197	3.0	0.9	3.26**
จปฐ. ข้อ 8	11	3.3	15	4.3	2.2	46	2.3	1.8	2.87*
จปฐ. ข้อ 10	5	1.5	112	1.9	0.9	31	1.3	0.9	3.23**
จปฐ. ข้อ 12	5	1.9	70	2.5	1.2	166	1.7	1.2	5.21**
จปฐ. ข้อ 13	6	2.9	10	5.2	1.0	53	2.5	1.6	6.88**
จปฐ. ข้อ 14	11	4.3	34	4.0	1.6	51	4.7	1.5	-2.03
จปฐ. ข้อ 21	4	2.6	100	2.7	0.9	160	2.6	0.8	0.97
จปฐ. ข้อ 22	3	1.8	86	2.5	0.7	102	1.2	1.2	9.40**
จปฐ. ข้อ 23	3	0.4	82	0.5	0.6	106	0.3	0.6	1.74

* P < .05 ** P < .01

จากตารางที่ 17 พบว่า กลุ่มแม่บ้าน 2 กลุ่มที่การปฏิบัติจัดว่าเข้าเกณฑ์และไม่เข้าเกณฑ์ ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ด้านสุขภาพ ทั้ง 14 ข้อ ข้อที่ความรู้เฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ เรื่อง การสุขาภิบาล สิ่งแวดล้อมภายในบ้านและบริเวณบ้าน (จปฐ.ข้อ 5) เรื่อง ความพอเพียงของน้ำดื่มที่สะอาด (จปฐ.ข้อ 7) เรื่อง การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคในเด็กอายุต่ำกว่า 1 ปี และเด็กวัยประถมศึกษา

(จปฐ.ข้อ 8 และ จปฐ. ข้อ 10) เรื่องการได้รับข่าวสารสุขภาพ (จปฐ.ข้อ 12) เรื่องการดูแลก่อนคลอด (จปฐ.ข้อ 13) เรื่อง การเป็นสมาชิกกลุ่ม (จปฐ.ข้อ 22) โดยทุกข้อ พบว่า แม่บ้าน กลุ่มที่การปฏิบัติจัดว่าเข้าเกณฑ์ มีความรู้เฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่ การปฏิบัติจัดว่าไม่เข้าเกณฑ์

ความรู้เฉลี่ยของ 2 กลุ่ม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในเรื่อง การ ฝ้าระวังภาวะโภชนาการในเด็กอายุต่ำกว่า เด็กวัยประถมศึกษา และหญิงตั้งครรภ์ (จปฐ. ข้อ 1 จปฐ.ข้อ 2 และ จปฐ.ข้อ 3) เรื่อง ส้วมที่ถูกหลักสุขาภิบาล (จปฐ.ข้อ 6) เรื่อง การวางแผนครอบครัว จปฐ.ข้อ 12 และ เรื่อง การมีส่วนร่วม ในการพัฒนา (จปฐ.ข้อ 23)